

«GENTE BIEN»

- A mi me entusiasman los amantes célebres: Pablo y Virginia, Abelardo y Eloísa, Paolo y Francesca y Romeo y Julieta!
- Se olvida usted de unos.
- Y son?...
- Daoiz y Velarde.

Albert Einstein

CAL assenyalar com una de les més grans honors que hagi rebudes la nostra ciutat des de força temps ençà, la visita que suara ens ha fet l'eminentíssim professor Albert Einstein, considerat com un dels més enlairats dels actuals científics del segle xx.

Com tothom sap, el professor Einstein és l'inventor de la teoria física dita de la relativitat, sobre la qual ha dissertat en les tres conferències donades a l'Institut d'Estudis Catalans.

Aquesta teoria, afectant als principis de la ciència pura, no tindrà, certament, gaire transcendència en l'ordre de les aplicacions pràctiques. El principi de la relativitat no apareixerà als ulls de la gent profana en les disciplines físiques, amb l'esclat de certs invents, tals com el vapor, el telègraf i la radiotelegrafia; segurament que no serà, ja no compresa, sinó ni tan sols acceptablement plantejada per la gran majoria de les intel·ligències, malgrat el qual, la popularitat de l'Einstein és gran arreu del món, ço que fa la seva glòria més llegítima que la que pugui assolir un capdell victoriós, un artista eminent, les gestes o les obres dels quals són fàcilment capides per les multituds i més esclatants per llur pròpia naturalesa.

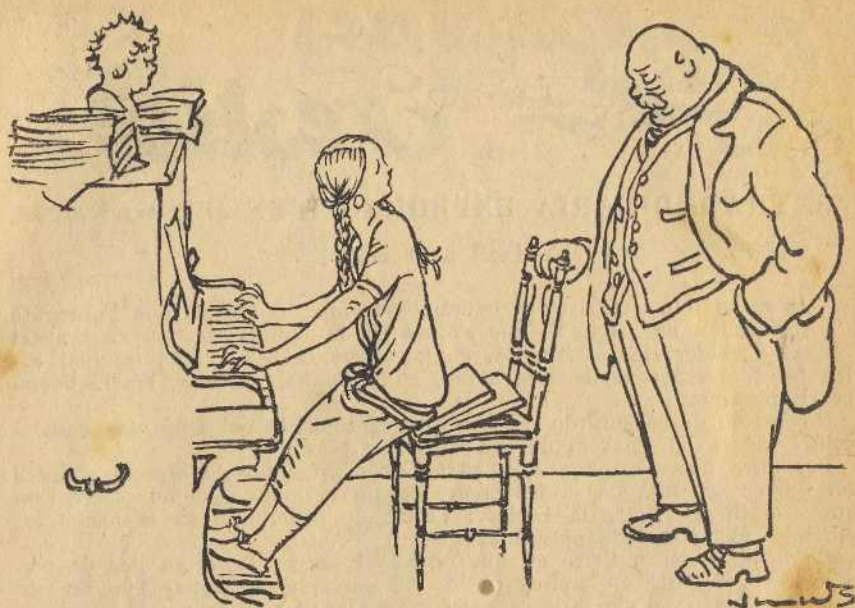
El poble, però, tant el nostre com el dels altres països, posseeix una gran intuïció, i en té prou amb saber que el professor Einstein és un gran savi, una de les més poderoses intel·ligències de la nostra època, per retre-li l'homenatge de la seva admiració, encara que del seu descobriment no en toqui aventatges pràctiques de cap mena, com les va tocar de les invencions d'En Pasteur i d'En Marconi.

Pocs són els qui saben el per què la famosa teoria de la relativitat revoluciona els principis de Newton i de Galileu, i fa trontollar la bastida no sols de la física, sinó de l'astronomia, de la matemàtica, i àdhuc de la filosofia i de la metafísica, però els més ignorants no deixen de pressentir que això ha d'ésser una gran cosa, una cosa immensa, i que, per tant, aquell qui ha pogut arribar a concebre-la és un llegítim orgull de la humanitat, ja que la seva glòria arriba a tots els homes, si es té en esment que tots som essencialment iguals en naturalesa.

Això explica la popularitat que, com dèiem, ha assolit arreu del món el genial físic alemany, poularitat de la qual ell mateix és el primer d'admirar-se essent, com és, la comprensió de les seves teories, coneixement reservat a les intel·ligències selectes.

Al sereníssim homenatge que tot Barcelona ha retut aquests dies al seu hoste eminentíssim, sigui afegit el de la nostra joventut culta i estudiantosa, la representació de la qual es creu amb dret d'atribuir-se EN PATUFET.

ABECÉ

CADA UN TE LA SEVA

- Qui pogués tocar al dia tantes tecles com toques tu, filla meval
- De debò, papà, li agradaria saber tocar el piano?
- No m'entens, nena; vull dir les tecles de la meva registradora «National».

Els petits futbolistes

(Himne del F. C. Sant Jordi, de l'Escola Catalana Montessori-Canals)

A ple aire i a ple sol
jugarem sempre a futbol,
que és un joc de força i traça,
doncs, encara que petits,
volem ésser forts i ardits,
com escau a nostra raça.

A l'escola, treballant,
al carrer i al camp jugant,
passarem totes les «portes»;

pel sabé i per la virtut
podrà més el nostre «xut»
que els enganyis i «cargues» fortes.

De l'estudi amb la saó
i del «xut» amb la braó
nostra gent farem valenta,
per quan vingui el jorn ditxós
de fer «gol» al superbiós
i a la Pàtria ben... contenta!

M. ROCAMORA I RIVERA

Pàgines Festives

L'EXTRAORDINARIA EXPEDICIO D'EN JEP GANÀPIA

Vaixell a la vista!

Els meus il·lustrats lectors hauran endevinat, de segur, que l'orangutà estava en un error. El que s'ofegà en el naufragi no fou en realitat el domador sinó l'orangutà, de faiso que la bèstia amb la qual havien fet coneixença els nostres amics, en el capítol anterior, era el domador en persona.

No havem de censurar-lo pel seu erro. Tothom la pot tenir una equivocació i més aviat l'havem de compadir que blasmar.

Per altra part l'erro quedava perfectament justificat. L'aspecte d'aquell bon senyor era més per a fer creure en un orangutà que no pas en un senyor civilitzat. Entre la barba i l'abric de pells, n'hi havia per a fer confondre al naturalista més intel·ligent.

De totes maneres, l'erro en què estava el senyor Pepet en lloc de perjudicar-lo l'afavoria en moltes coses. Per exemple, creient-se que era un orangutà l'home no s'hi mirava gens en enfilarse pels arbres amb la més gran agilitat per a abastar els fruits més saborosos.

Però al costat d'aquests aventatges no hi mancaven, com és natural, certs inconvenients, com podran veure els lectors que tinguin la paciència de llegir aquest capítol fins al final de l'acabament.

Heu's aquí que un dia, mentres en Xanguet s'estava fent carbó en el cim de la muntanya més alta, va tenir una d'aquelles alegries tan grosses que només poden tenir-les els veritables naufrags, i encara segons quins.

Un moment que girà l'esguard vers el mar, va tenir l'immensa sorpresa de veure arribar un barco.

De moment es cregué que la vista l'enganyava, però els seus dubtes no trigaren a esvaïr-se. Un magnífic vaixell arribava en direcció a l'illa.

Immediatament en Xanguet se n'anà cap a casa, cridant com un esperitat:

—Un vaixell! Un vaixell!

Tot seguit sortiren en Ganàpia, el senyor Pepet i el Spetek.

—Llàstima que no tinguem uns bons binocles prismàtics!—exclamà l'orangutà.

—Oh, això rai!—féu en Ganàpia.—Si volem uns binocles aviat en tindreu.

I agafant un mànec d'escombra en serrà dos bocinets de mig pam, que uní paralelament per mitjà d'un filferro, i es posà a mirar.

—Veig un barco!—exclamà en Ganàpia, triomfalment.

—De quina nacionalitat és?—preguntà en Xanguet.

—Home, això no ho sé. Els meus binocles no entenen els idiomes.

—Vejam, m'ho volem deixar mirar a mi?—demanà el senyor Pepet o sia l'orangutà.

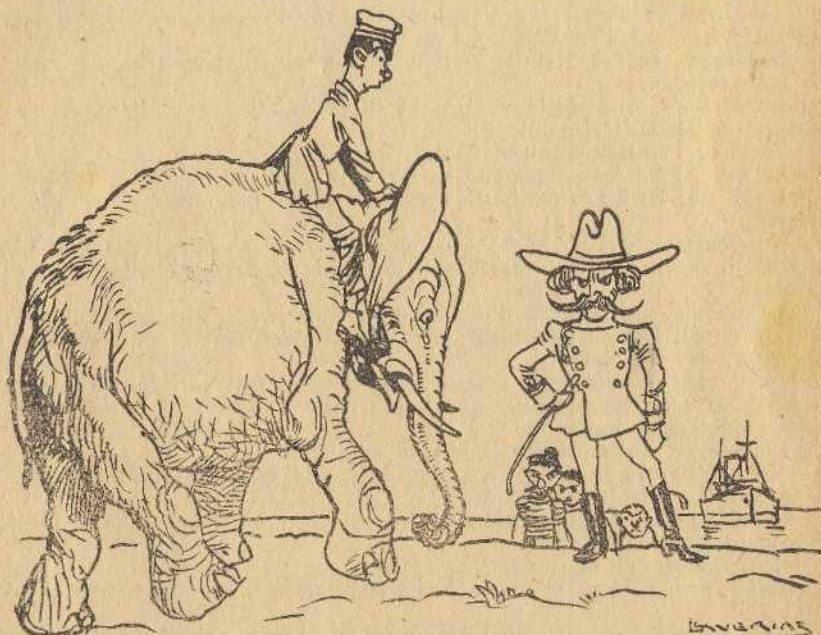
En Ganàpia li deixà els binocles de canya autèntica, però encara no els hagué dirigit vers el vaixell que arribava, l'orangutà es tornà tot groc, i exclamà:

—Estem perduts!

I tan gros devia ésser l'esglai que el va corpendre, que els binocles li varen caure a terra i d'un xic més se li trenquen els vidres. Sort que no n'hi havia.

—Què passa?—preguntà en Ganàpia, ple d'ansietat.

—Estem perduts; o, més ben dit, estic perdut!—repetí l'orangutà.

I en poques paraules posà als seus nous amics al corrent del que passava: en aquell vaixell arribava un domador de feres conegut seu, un veritable barbre que es guanyava la vida domant feres. Aquell home, conegut amb el nom expressiu de Menjallops, havia organitzat una expedició vers totes les illes desconegudes que es troben en els mapes atrassats per a fer una bona cacera de bèsties ferotges.

Es clar, l'orangutà, que el coneixia, no les tenia totes, pensant que si en Menjallops arribava a desembarcar en aquella illa, el primer que rebria fora ell.

—Sabeu què farem? Us amagarem en el bosc i així no us trobarà—li digué en Ganàpia.

—Millor seria que no el deixéssim arribar fins aquí, rebent-lo a cops de pedra.

—No em convé—féu en Ganàpia.—A mi el que m'interessa és que ens treguin d'aquesta illa i ens tornin a casa.

—Doncs feu-ho com vulgueu, però sobretot no digueu a en Menjallops que jo sóc aquí. Em recordo molt bé que quan el meu domador m'exhibia, aquest Menjallops li tenia una profunda gelosia, i sempre deia: «El dia que pugui arreplegar un orangutà així, serà el dia més feliç de la meua vida».

—Doncs, potser us convindria més anar amb ell—insinuà en Ganàpia.

—Qui? Amb ell? De primer voldria morir! Es el barbre més salvatge que he conegut mai!—exclamà el senyor Pepet, horroritzat.

Amb totes aquestes coses, el vaixell ja havia varat a la platja, i en Menjallops, amb els criats del seu circ eqüestre, havien desembarcat.

En Ganàpia, amb un barret de copa de palla que s'havia fet per a les grans solemnitats d'estiu, cavalcant damunt de l'elefant, s'avençà a rebre els forasters, seguit d'en Xanguet i en Spetek.

—Benvingut, senyor Matallops—li digué en Ganàpia, inclinant-se amb la més gran cortesia.

En Matallops, que treguinava uns bigotis com un fregall, li digué sense dignar-se contestar-li el salut:

—Vostè és l'alcalde d'aquest poble?

—Es com si ho fos—respongué en Ganàpia.

—I què tal? Hi ha gaires bèsties més per aquí?—preguntà el furibond domador.

—No, senyor. Aquí no hi ha cap bèstia, fora de nosaltres que som naufrags d'un naufragi d'un vaixell que naufragà, i ens convindria tornar a Barcelona.

En Ganàpia es mig clucà d'ulls, segur de què en assabentar-se que eren naufrags aquell home s'enterniria; però, en comptes d'això, en Matallops li respongué molt fresquet:

—Jo no vaig per naufrags, perquè això no dóna. Jo vaig a la cacera d'animals més grossos. Es per això que li preguntava si aquí hi havia lleons o tigres o panteres o orangutans.

—No, senyor, no. Aquí només hi som nosaltres.

—Ho haurem de veure—féu en Matallops.—Bé veig que hi ha elefants.

—Sí, però només hi ha aquest.

—Us el veneu?—preguntà el domador.

—Quant en donarfeu?

—Cent marcs dels que es gasten ara.

—Massa poc. Però us el regalarem si ens porteu a Barcelona amb el vostre vaixell.

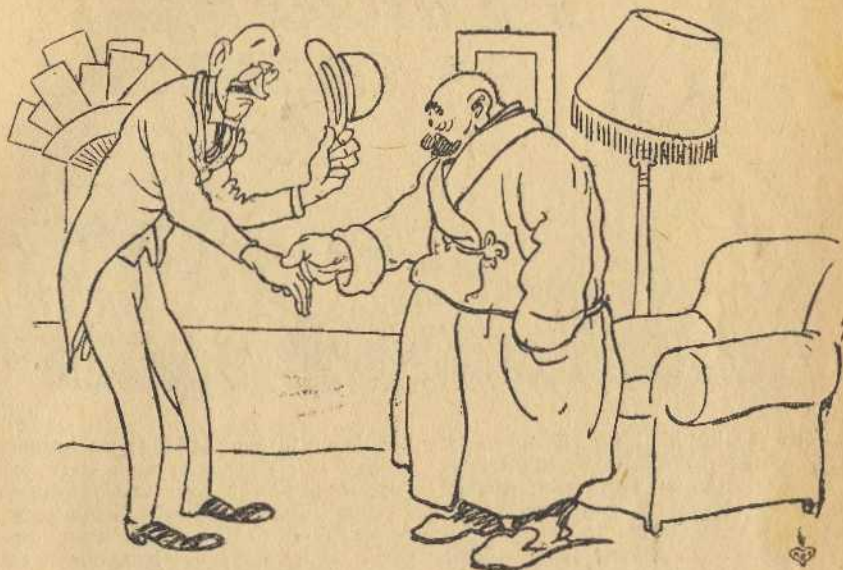
—Això no pot ésser—féu en Matallops.—En el meu vaixell només hi queda lloc per unes quantes feres. Si voleu us en dono cent marcs.

—Tenim preu fix—respongué en Ganàpia amb gran dignitat.

En Matallops no respongué res, i fent un xiulet als seus criats que anaven tots proveïts de cordes amb llaços escorredors, emprengué cap a l'interior de l'illa per veure si trobaven alguna de les bèsties ferotges que havia anomenat.

No cal dir que la consternació d'en Ganàpia era grossa, però l'orangutà, que tan bon punt en Matallops fou fora sortí del seu amagatall, agraït al valent capità perquè no l'havia descobert, li donà l'idea més genial del món per a sortir-se amb la seva i obligar a en Matallops a pendre'ls a bord del seu vaixell, idea que consistia en...

En ço que es dirà en el pròxim capítol, si és que també teniu paciència per a esperar-lo i més paciència encara per llegir-lo.

—No em creia trobar-lo a casa. Com que vostè va dir-me ahir que avui aniria a casa el metge.

—No hi he anat perquè no m'he trobat gens bé.

Els Pomells de Joventut

LA FESTA DEL PRAT

Demà tindrà lloc a Prat de Llobregat una solemnitat pomellista a càrrec dels Pomells de Joventut d'aquella població, amb assistència del Secretari del Directori, senyor Serra i Ustrel.

FESTA DE BENEDICCIO DE LA BANDERA DELS POMELLS D'HOSPITALET

El diumenge, dia 13, els Pomells de Joventut d'Hospitalet celebraran la festa de benedició de la seva bandera, amb assistència d'En Josep M. Folch i Torres, i apadrinant la bandera el diputat senyor Mimale.

A la tarda hi haurà un acte patriòtic molt important.

Regna molt entusiasme en tota la comarca, preveient la presència en dit acte de tots els Pomells del Pla del Llobregat.

LA BANDERA DEL DIRECTORI

El Pomell de Joventut «Nostres Amors», iniciador de l'idea de regalar al Directori dels «P. de J. de Catalunya» una rica bandera costejada per subscripció que recaptaran les damiselles pomellistes de la nostra Patria, està nomenant una Comissió de Dames en la qual figuraran els noms més prestigiosos de la nostra terra.

L'entusiasme és molt gran entre els pomellistes, esperant que la festa de benedició i lliurament de la bandera al Directori pugui fer-se a Montserrat, coincidint amb les festes dels mil Pomells.

L'ENYORAMENT DEL CAÇADOR

Ens tenia intrigats a tots els amics la conducta misteriosa d'en Genís Torrevella, d'ençà que havia tornat de les seves grans caceres per les terres índies.

El record dels joncars inacabables, de la terenyina espessa de les canyes, de les llances agudes dels «rotangs», dels delitosos nius de salanganes, pesava en l'esperit del gran caçador, i tots els afalags de la ciutat estimada, de l'amistat acollidora, no navién pogut pas lliurar-lo d'aquell pes.

En Genís s'havia comprat una casa de camp més enllà de Valldaura, prop d'un fontinyol d'aigua curativa i d'un bosc que no era la selva verge de la India, però que tenia soladats ben amoixadores.

Però en Genís hi trobava a mancar el lleó, un lleó agressiu i roncadador, que no fos d'estar per casa com els lleons del parc de la Ciutadella; el tigre àgil, la serp de cascabel... Acostumat a batre's amb feres incivilitzades encara, quina mena d'efecte havien de produir-li aquell elefant minço, ple de mandra, que recull els cèntims com un captaire i els entreiga al guardià a barates d'una garrofa i que fa tanta forrolla en nostra col·lecció zoològica; un elefant

ple de cultura ciutadana; un animaló que si el portaven a la selva, es posaria a plorar com una criatura? I aquell dromedari que sembla fet de cartró-cuiro i que ja segur que pervé de les fàbriques hongareses, on fan material per a caravanes de gitano?

Demés, en Genís necessitava matar-les les feres, i no veure-les engabiades... Ves quina gràcia, matar un lleó que jeu tranquilament, rient-se'n a ben segur de la gent que el mira! En Genís era incapaç de pendre la vida d'un animal a traïció!

Quan, després de la tornada, en Genís tingué contades totes les seves aventures; quan ens hagué fet esment del nombre de cocodrils que portava en la seva llista de víctimes; quan ja quasi coneixíem les cabanes, i els negres, i els rajahs, i les cerimònies búdiques de tota la India, l'home va recloure's en la seva masia i ja no en vàrem sapiguer res de nou, fins que un dia un anunci estrany arribà a coneixement nostre. L'anunci deia així:

«Per a fer determinades experiències, senyor adinerat compra i paga bé tota mena de sargantanes vives. Els dragons els pagarà tres vegades

més. Raó: Masia Kapurthala, a Vall-daura».

Ço fou, innegablement, un incen-tiu per a la nostra curiositat. El nom extravagant de la masia ens féu com-prendre tot seguit qui era l'estadant de la finca. El que no vèiem clar era el per què de les sargantanes i els dragons.

Les suposicions nostres varen con-vertir-se en obsessió de saber, en afany de conèixer l'utilitat d'aquells animals.

El notari Santamarta assegurava que eren les sargantanes una menja delicada. I que dels dragons se'n feia un oli superior al de fetge de ba-callà.

En Barrinola, el mercer, sospitava que eren animals per a dissecar o per a fer estudis d'anatomia.

En Barnius es limitava a dir:

—Res, és que en Genís s'ha tornat boig!

I, a la fi, quasi tots conveníem en què si en Torrevella no era boig, al cervell hi tenia molta més aigua que vi... no sense que s'indignés en Bar-nius, qui era metge, i deia que la nostra suposició del vi era una xim-pleria.

Amb ganes d'eixir de dubtes, un diumenge llogàrem una tartana, hi carregàrem un bon dinar fred i cap a Valldaura manca gent.

Pel camí, també tots fèiem els nos-tres comentaris, més vius que mai, sense que cap acabés d'aclarir el mis-teri que ens enxarpava l'esperit amb urpes de ferro.

Arribats a la masia, trucàrem. Un home amb mallot de color de tabac, una braga de colors vius i unes plo-mes al cap ens obrí la porta. La nos-tra sorpresa fou extraordinària. D'on eixia aquell indi estantiç, que sem-blava l'anunci d'una botiga del car-rer del Carme?

En català, un català d'Horta, que és el que té menys accent hindú, el negre de punt de mitja va dir-nos que esperéssim, que el seu amo es-

tava a l'aguait d'un cocodril i no era cosa de què li féssim perdre la caça.

Ens vàrem mirar tots. Aquell ne-gre ens prenia per beneits?

El notari Santamarta, qui era l'home de les grans precisions, in-sistí:

—Mira, negre, que no hem fet hora i mitja de camí perquè ara tu ens ennuolis el dia... Hem de veure al teu amo, tan si caça cocodrils, com si arponeja balenes.

—Impossible, senyors! El meu amo està des d'ahir, al peu de la «jun-gla», vora un estany, esperant el pas d'un cocodril...

—Tu obeeix!—féu amb impaciència en Barnius, que començava a trobar pesada la broma, i que havia fet gana amb el viatge.

El negre, imposat per l'ordre seca d'en Barnius, corregué vers el seu amo.

Als pocs instants es presentà en Genís... Què en Genís! Un home amb una levita vermella plena de brodats d'or, uns pantalons bombats, un turbant, un cinturó ple de cartutxos, un ganivet de molles, dues pistoles, un jatagà i un rifle que feia feredat.

No el vàrem pas conèixer de primer moment. S'havia deixat créixer el bigot amb les guies penjant i ço li donava un aire embassardidor, de dominador de feres. A la mà hi duia unes ulleres amb uns cristalls formidables.

En Genís ens va rebre amb els braços oberts, i, passades les primeres salutacions, li preguntàrem pel cocodril.

En Genís es tornà vermell.

—No us riureu de mi?

—Paraula que no —afirmà, interpretant el sentir de tot, el notari.

—Veurcu... Ja saben les meves costums de gran caçador a la India. Es clar que aquí hauria pogut caçar conills, llebres, perdius, però... són tan poca cosa aquests animalons pel qui ha mort tigres, elefants, lleons, serps i cocodrils! Allavors se'm va

ocórrer caçar sargantanes i dragons que són les bestioles que més semblança es porten amb els cocodrils, i ara sóc feliç, perquè cada dia, el meu criat, que ja l'hauréu vist fent l'indi amb bastanta traça, té bon compte de llençar-me unes quantes sargantanes pels caminals del jardí; jo les observo, les espero ajaçat i quan les tinc a tret de rifle, bom! En due cinquanta tres mil de mortes!

Ens clavàrem a riure, i en Santamarta no es pogué estar de preguntar:

—Però si et sembla caça menuda el conill, la llebra, la perdiu, com redimoni trobes caça major a una humil sargantana o un dragonet xicarró?

Allavors, mostrant-nos les ulleres, ens digué:

—Es el meu secret... Quan çaço, em poso aquestes ulleres, que tenen uns cristalls de quatre-cents augmentos... Teniu, guaiteu aquesta sargantana morta...

Miràrem amb les ulleres, i retrocedírem esfereïts. Davant nostre hi havia un cocodril ferotge, imponent, que, mort i tot, glaçava les sangs.

I, des d'aquell dia, admiràrem el valor d'aquell home que enyorava les gràndeses feréstegues de l'enigmàtica terra dels brahmans i dels brahmans.

CLOVIS EIMERIC

—Trobo que té la llengua molt bruta.

—Vol dir? La meva senyora m'ha dit ara mateix que la tenia tota blanca.

Subscripció oberta

per a fer bé als infants famolencs de l'Europa central i als recollits per la «Unió internacional de socors als infants».

Suma anterior: 1078'10 pessetes, 11 francs, 2,650 marcs i 1.023,000 corones.

Rosa Queralt, 5.—Ricart i Maria Teresa Vila i Fochs, 5.—A. L. M. D. M. T. Maria Rosa, 10.—A. T. i D. T., 5.—E. T. A. (de Sant Esteve de Castellar), 10.—En memòria de J. Abril Virgili, 5.—Angela Sánchez, 1.—Joaquima Aguilar, 1.—Carme Ferrer, 1.—Josefina Puig, 1.—Josep Maria Casanovas, 1.—Tres patufistes, 15.—Ferran Anton, 800 marcs.—A. T., 10,000 corones.—F. Bial, 10,000 corones.—Josep Font, 2,000 corones.—Josep Albarnà, 1.—Dorina, 1.—Pomell de Joventut «Orfeó del Noia», 10.—Carme Lahosa, 1.—Total: 1,151 pessetes, 11 francs, 3,450 marcs i 1.045,000 corones.

Escoles oficials de Castellar de Nuch (Barcelona), 20 de febrer de 1923.

Sr. Director d'EN PATUFET.

Estimat senyor Director: Tenim el goig d'enviar-li per gir postal i des d'aquest llogaret humil·líssim que s'aixeca arran de cel, 25 pessetes, recollides en subscripció popular i que destinem a engrossar la llista oberta per nostre estimat periòdic.

Volem, aixís, que nostres malaurats germanets de l'Europa Central sàpiguen que resten encara tendres cors que els estimen i ploren les seves malaurances.

Ben afectíssims.

Per la Comissió, els patufistes. — Francesc Orriols, Angela Armengou, Ramon Vilalta, Rosa Vilalta, Pere Vilalta Surés, Dolors Adam.

PELICULA DE LA SETMANA

Ha sigut per uns quants dies hoste de nostre ciutat el professor Albert Einstein, eminent savi alemany que ha inventat la teoria de la relativitat, segons la qual no pot dir-se, ni menys es pot afirmar que l'hora que duu un rellotge sigui tal hora en vritat, ni que el metre tingui sempre cent centímetres cabals; és dir que són relatives les nocions de temps i espai.

Dit sigui amb perdó de l'Einstein, per fer descobertes tals no es necessita ésser físic ni passar-se el grapat d'anys que ha passat fent teoremes i binomis algebraics, car l'observació senzilla basta per acreditar l'actuació del principi de la relativitat.

Així, jo tinc un rellotge perfecte, garantizat, de marca reputadíssima —ço que no s'oposa pas a què cada quinze dies l'hagi de dú a reparar— que quan senyala les quatre fa tres hores que han tocat i quan arriba a les dotze només són les deu i quart.

Altre exemple: la senyora l'altre dia va comprar sis metres de roba blanca, i fos la «velocitat» amb què van canar-li el «gènere» o perquè—com sol passar—curtegés la mitja cana,

el cas és que, en resultat, de cada metre en mancava cosa de tres quarts de pam.

I, en fi, res hi ha que acredití ço que és relatiu l'espai, com el servei de tranvies a les hores de menjar, car tenint les plataformes només que capacitat per deu o dotze individus, en porten vint pel cap baix.

NYIC

- Noia, i que estem de sorti
- Que hem tret la rifa?
- Ca, millor!
- Que t'han fet governador?
- Molt millor. He trobat pisi

PAGINES VISCUDES

L'àvia heròica

Un jove, ben vestit, embocà amb pas vacil·lant aquell carrer de cases humils.

Les dones que eren a les portes se'l varen mirar encuriosides, i amb molta de sorpresa varen veure que es deturava davant de la darrera casa, la més pobreta de totes, i que hi trucava.

La vella Teresa sortí a obrir; i, encara que el cor li bategà fortament en veure aquell jove, va creure que el cor l'enganyava i ni tan sols gosà a suposar que podés ésser el seu fill.

—No em coneixeu, mare?—preguntà ell, entrant.

—Doncs és cert que ets tu, Toniquet?—exclamà la mare mirant se'l, plena d'admiració, amb respecte gairebé.

I encara que el cor li dolia del posat massa serè d'aquell fill que tornava després de tants anys d'absència, per res del món no ho hauria donat a conèixer.

El retorn a la casa de la mare no semblava pas commoure'l molt. El mateix nom de «Toniquet» amb què acabava d'anomenar-lo la seva mare, enlloc d'enternir-lo el sorprenué, per no dir que l'enutjà.

Mes la mare no veia res de tot això i si ho veia feia semblant de no adonar-se'n. Ella no era tan exigent; que per ben ditxosa es donava de poder tornar a veure el seu Toniquet esdevingut un senyoràs després de prop de quinze anys de no saber res d'ell.

—Ja devia pensar que era mort—digué ell, asseient-se.

Allavors ell, cercant els camins més curts i les paraules més precises, explicà que d'ençà d'aquell dia que, fugint de la fam i la misèria, desaparegué de casa, havia corregut mig món cercant fortuna, fins que a l'últim la havia aconseguida i tornava a la pàtria casat amb una riquíssima filla de l'Amèrica, i pare d'un infant.

—I has trigat tant a dir-m'ho?—preguntà la mare, palpitant d'emoció.—I no m'ho dius fins ara, que sóc àvia?

El fill se la mirà d'una molt estranya manera. Malgrat la seva poca sensibilitat, semblà que en aquell moment vacil·lava i que li era molt costatut de dir alguna cosa que es proposava dir.

—Per què em mires així, fill meu? I per què no me l'has portat el nét? Tenies por que m'impressionés massa, veritat, fill?

En comptes de respondre, ell, es mirà la casa tan ruïnosa i pobra; i es mirà també la seva mare, tan mal vestida, tan arrugada, tan pobra dona...

Ella cregué endevinar i abaixà el cap. Ja no calia que ell obrís els llavis. La pobra mare acabava de llegir en els seus ulls que el seu fill s'avergonyia d'ella i de la casa on havia nascut.

—Veritat que ho endevino, Toniquet?—li preguntà tremolosa.—Veritat que te'n avergonyeixes de la teva mare?

Ara fou ell qui, covant, abaixà els ulls; i, sense mirar que anava a esqueixar a bocins el cor d'aquella pobra mare, li digué, amb la veu tot incerta i sense gosar mirar-se-la:

—Ja us diré el que fa el cas... Si vaig aconseguir casar-me amb aquesta que és la meua esposa, va ésser perquè ella i els seus pares varen creure que jo era fill de casa noble... Seria llarg d'explicar com em vàreg trobar en el trànsit de sostenir aquest engany... Uns mals negocis que havia fet m'obligaven a sortir d'una manera o altra del mal pas en què em trobava i el meu casament amb aquesta filla de banquer era la solució... Vaig passar, doncs, pel damunt de tot, mentint, enganyant, fingint-me orfe de pare i mare, descendent únic d'una família aristocràtica... Si heveu de plorar així no us parlo més...

—Millor, millor que no parlis més, pobre Toniquet!—exclamà ella deixant-se caure en una cadira i tapant-se el rostre amb les mans.

El fill acabà com podé, expressant a la seva mare el desig de què mai no es deixés veure de la seva esposa ni intentés cap pas per a conèixer-la.

—Doncs, per què has vingut, Toniquet? Per què no podies fer com fins ara? Era tan feliç jo vivint sempre amb l'esperança de tornar a veure't!...

Ell explicà que per causa d'una malaltia contreta per aquells països el metge li havia ordenat que tornés a la seva terra on tal volta el clima faria el miracle que la ciència es veia impotent de realitzar.

—Pobre fill meu! Estàs malalt? Sofreixes molt?—demanà la mare, mirant-se'l amorosida i eixugant-se les llàgrimes tot seguit.

—No, no sofreixo pas gaire...—respongué ell, tement eternir-se massa.

I, aprofitant que la seva mare aparentava estar més tranquil·la, li digué.

—Per això havem resolt anar a viure a Barcelona, i és per això que he vingut, per a demanar-vos que no em comprometeu, i portar-vos això per a vós.

I treient-se de la butxaca un bon feix de bitllets de banc, els deixà damunt de la taula.

—Preneu-los, i estigueu tranquil·la, que mai no us mancarà res, perquè cada any en rebreu un feix com aquest.

—I creus que així mai no em mancarà res!...—exclamà ella amargament.

Després donà una ullada trista, trista, a aquell feix de bitllets, i allargant el braç vers la taula, els enretirà sense gosar gairebé tocar-los, tot dient:

—Més val que en compris alguna cosa pel meu nét... A mi no em fa res de morir pobreta com he viscut.

I es quedà aparentant una gran serenitat, amb un somris trist als llavis, per a donar al fill la sensació de què era molt feliç i que res no li mancava.

Però, quan ell marxà, a la pobra mare li semblà que la terra s'efondria als seus peus, i plorà abundantment, de braços a la taula, amb el rostre amagat entre els braços.

* * *

Havia passat poca cosa més d'un any, quan un dia es presentà a casa de la vella Teresa un home amb galons a la gorra i a les mànigues, que era portador d'una quantitat, per encàrrec del seu fill.

—No en tinc menester—respongué ella.—Però digui-li que li ho estimo molt, perquè veig que per això hi pensa ell amb la seva mare.. Li dirà així mateix, veritat?

Aquell home mogué el cap amb un gest d'indecisió.

—Veritat que li dirà això, senyor?

—Bé prou voldria poder dir-li, però és el cas que el senyoret Antoni...

—Es mort, potser?—exclamà la mare, pressentint la desgràcia.

—Sí; és mort—afirmà l'enviat.

Ella volgué preguntar més coses; detalls de la mort, si havia parlat d'ella en morir, si la vídua i el fill sabien res d'ella... Mes l'home enviat no sabia res. Era empleat d'un banc, del Consell del qual havia estat membre el difunt, i no feia més que complir l'ordre que tenia de trametre aquella suma.

Quan l'home fou fora, la pobra mare sentí que, després de tants anys de viure sola, fins en aquell moment no començava la seva veritable solitud.

Mes això no fou pas per gaire estona. En mig dels seus tristos pensaments se'n destacà un que li omplenà altre cop el cor d'esperança: el nét!...

No el coneixia, no l'havia vist mai, però només de saber que en el món hi havia un infant que era fill del seu fill, un infant que portava sang de la seva sang, el cor de l'àvia saltava joïós, amb una emoció que la feia recordar d'aquells primers anys de la seva maternitat.

I sentí un gran afany de veure'l, de conèixe'l, de besar-lo. Qui sap si era bonic com ho era de menut el seu Toniquet; qui sap si tindria les galtes de rosa com en Toniquet petit, o si les tindria pàl·lides com en Toniquet gran...

I fou un afany que no la deixà ni de dia ni de nit, aquest d'anar-se'n un dia a Barcelona i cercar el nét per carrers i places fins que el trobés. Li voldria tant de morir sense haver-lo conegut!...

Després, que ella sabia les seves obligacions d'àvia, i no tindria repòs fins que sabria si el seu nét estava bé, si la mare era una bona mare o una d'aquelles que de tot es cuiden menys dels fills.

Això no seria pas desobeir la voluntat del seu fill difunt. Mentres no descobris que ella era l'àvia, tot el demés no era pas privat...

Invertí bona part dels diners que havia rebut en fer honres per a l'ànima del seu fill, i un matí, molt de bona hora, emprengué el camí de ciutat, tota endreçada, amb un vestit de bon teixit que s'havia fet fer ja amb l'idea de no tenir d'anar a ciutat com una pobreta.

Quan hi fou, gairebé se'n penedí d'haver-hi anat. Tan coratjosa com s'havia sentit tot el camí, ara es trobava que el cor li anava defallint. Tanta de gent, tant d'enrenou i de soroll la marejava i l'espordia... Ella, que havia

pensat que preguntant no hauria trigat a saber del seu nét, ara veia que això no seria pas tan planer com havia cregut.

Tota dissolada pensà tornar-se'n, però només que de pensar-ho, quina tristesa l'envai!...

No, no se n'aniria pas la coratjosa àvia, que quan bé es vol tot s'aconsegueix.

I treient del seu cistelló el sobre amb el membret imprès de la casa de banca, que li havia portat l'empleat, s'atansà a un guarda urbà i, tot mostrant-l'hi, li preguntà així:

—Sabria dir-me on cal anar per trobar la casa que diuen aquestes lletres?

El guarda l'encaminà fàcilment. Havia de seguir un gran passeig de palmeres i tiencar a la dreta, i pujar per un altre passeig fins al cap d'amunt. Allí una gran plaça, i en la gran plaça una gran casa.

La bona velleta entrà un xic temerosa, i quan anava cercant amb l'esguard si veia la cara coneguda de l'home que li havia dut el sobre, tingué la gran sorpresa de què ell mateix anés a trobar-la.

—A vostè buscava, bon senyor—li digué ella, tota joiosa de reveure'l.—El noi potser li va anar que no m'ho diguéssiu on vivia, però jo li prometo que no faré res que el pugui comprometre, si vostè tingués la bondat de dir-m'ho.

L'empleat no es féu pregar gens. Li digué el carrer i el número, i veient que ella encara es quedava esperant, li mostrà per on havia de passar per a arribar hi.

La Granvia no li costà gens de trobar, i el número, només que preguntant-ho dues vegades el trobà també aviat.

Quan fou al davant d'aquella casa tan sumptuosa, altre cop la torbació l'envai. I no fou fins en aquell moment, que es sentí cansada de tan caminar.

Per sort hi havia un pedrís quasi al davant, i la velleta podé seure sense deixar de veure aquella casa que era guardadora del tresor que anava cercant tan avidiosament.

Allí, ben asseguda, la velleta menjà un bocí que pel camí havia comprat, i es quedà esperant.

Devia ésser ja aprop de migdia quan el cor li féu un salt, en veure sortir de l'entrada un criat portant de la mà un nen de set o vuit anys.

No li calgué pas preguntar res a la bona àvia per a conèixer que aquell infant era el fill del seu fill. Ella, que tenia més present el seu Toniquet de quan era petit que no pas de gran, li semblà que se'l veia altre cop... Solament que aquest anava més ben abillat, amb el seu vestit negre de mariner i les seves sabates tan cuxarolades.

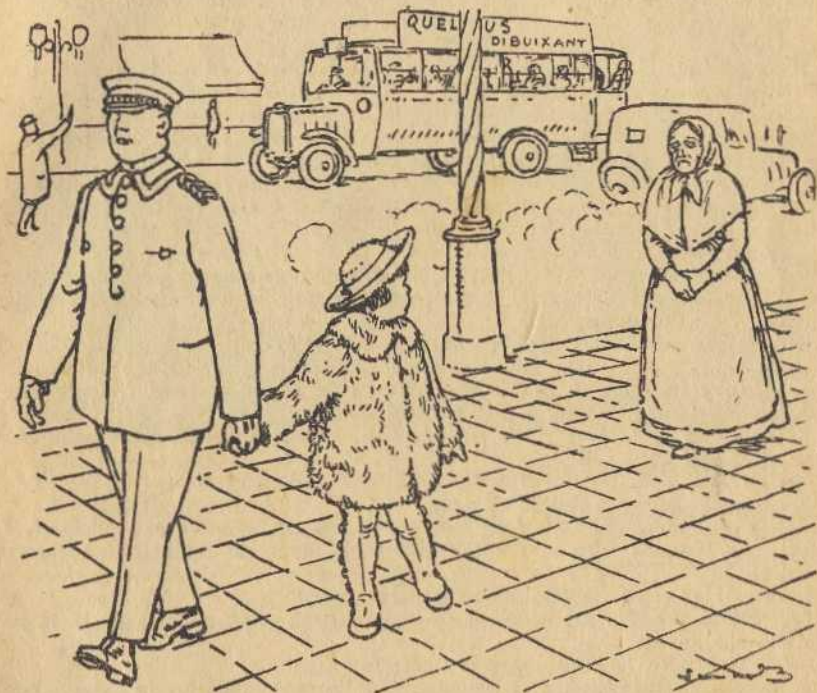
Després del gran cop que havia sentit en el seu cor en veure'l, experimentà un nou defalliment. Veient aquell infantó tan mudat, tan senyor, amb aquell criat acompanyant-lo, va comprendre que no trobaria manera de poder parlar-li.

Però, per dolorós que això fos, ella se'n consolaria amb el goig de veure'l.

Per cansada que es trobés es va alçar i es posà a seguir el seu nét a distància. Quin goig que donava veure'l caminar, tan airoset... I, era curiós: després de tants anys, l'àvia anava recordant detalls i coses que semblava impossible que perduressin tant en el record. Aquell saltironet especial que tenia el seu Toniquet quan arribava a casa tornant d'estudi, el retrobava ara en el caninar d'aquell nen; i així tants detalls com vulgueu...

No varen caminar gaire. En arribant a aquella gran plaça, la mateixa de la casa de banca, el criat i el nen es varen asseure en les cadires que hi havia tot a l'entorn d'una placeta dins de la qual jugaven joiosament tot d'infants, nens i nenes, amb llurs mainaderes.

L'àvia se'ls quedà contemplant d'un tros enllà, i el cor se n'hi anava, com si li volgués saltar de dins del pit. Era bonic el seu nét, amb aquell vestit tan senyorívol, i aquells cabells que li brotaven per dessota el gran capell pelut... I feia una cara de bon minyó amb aquell mirar tan dolç i mansoi; que en això sí que no s'assemblava al seu pare qui de menut tenia l'aire més d'espurna que de santet...

Al cap d'un instant, el nen s'alçà per a anar a xutar amb un altre amigueta que se li havia atansat amb una pilota.

La velleta es sentí allavors com aconduïda cap el lloc que el seu nét havia deixat buit, i, com aquell qui no sap res, s'assegué en la seva mateixa cadira al costat del criat.

Aquest se la mirà, se la tornà a mirar, i, a l'últim, li digué:

—Aquesta cadira estava ocupada.

—Ai, perdoni. Veient-la buida...—respongué ella amb la seva veu humil.

—Mentres el nen no vingui, no cal que es mogui, per això—féu el criat, condescendent.

—Moltes mercès... Estava molt cansada.

Seguidament va comentar el bon sol que feia; el que gosaven les criatures, i acabà per preguntar-li:

—Vostè se'l deu estimar força aquest nen, veritat?

—Es clar que sí... Es molt dòcil—féu el criat.

—Veig que va endolat...

—Se li morí el pare no fa molt temps.

—Pobret! Devia plorar molt quan se li morí, veritat?

—Naturalment—féu el criat.

—Però, la seva mare se'l deu estimar molt, per això... Es ella la que el posa al llit i el lleva i el fa resar?...—seguí preguntant la vella.

El criat va somriure. Aquella vella semblava ben tafariera tanmateix.

—Si mai veies vostè que la mare no se'n cuida prou, veritat que se'n cuidaria vostè?—continuava la vella.

El criat tingué la sospita que aquella bona dona era maniàtica, i li seguí la beta per a no contrariar-la.

Ella en restà tan agraïda que, treient unes monedes d'argent del sobre que portava ben embolicat amb el mocador, les donà al criat dient-li:

—Tingui; per a què el cuidi ben bé i se l'estimi força.

El criat ja no tingué cap dubte que aquella dona era boja. Refusà els diners, prometent-li que s'estimaria força el nen. I això ho digué somrient, com qui cerca a complaure una criatura.

Allavors la velleta digué:

—Veig que és molt bo vostè, i com que deu estranyar que em prengui tant d'interès per aquest nen, si em promet no dir-ho a ningú, li descobriré el motiu... Es un secret, sap?

El criat es posà a escoltar-la somrient més cada cop.

La velleta, posant-se la mà vora els llavis li digué en to de confidència:

—Jo, aquí on em veu, sóc la seva àvia... La mare del pare d'aquest nen. Però, no ho digui a ningú per l'amor de Déu.

El criat no esclatà a riure pel respecte que li inspirava la malaurada boja. Així ho creia ell.

—No tingui por, no ho diré a ningú—li assegurà el criat.

En aquell moment arribà el nen.

—Oh, com sua, pobret! Vegi que no l'agafi un cop d'aire!—exclamà la velleta, mentre els ulls se n'anaven vers ell, com els d'un infant darrera d'un dolç.

El nen i el criat es disposaven a marxar.

La velleta no sapigué estar-se de demanar al criat ço que ja li estava cremant els llavis:

—Perdoni... No li faria res que li fes un petó?

I, sense esperar resposta, la velleta besà l'infant, amb un bes suau, però llarg, que no sabia desistir-se'n.

Unes passes enllà, el nen digué al criat, un xic commogut:

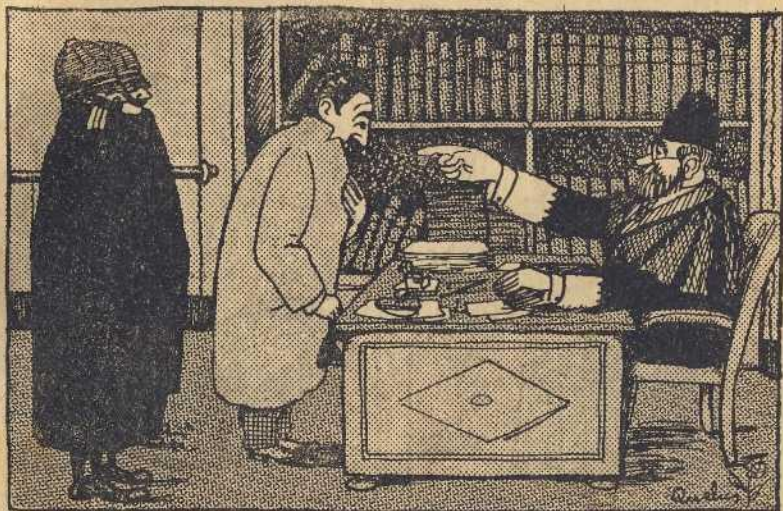
—Aquella velleta plorava. Ho saps per què plorava?

—Es una pobra boja—respongué el criat.

El nen es girà a mirar-la espaiat, mentre l'àvia, heroica, dominant-se, el deixava marxar sense dir-li qui era, per no comprometre el fill ni després de la seva mort.

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el 16 fullat de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres, LES MEMORABLES AVENTURES D'EN ROC GENTIL (3.ª part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «L'amor d'en Badó», per P. Matalonga

—Per què no va venir tot seguit, després de publicada la crida a la «Gaceta»?

—Perquè deia «se ruega la comparecencia del interesado» i jo tota la vida he sigut un home molt desinteressat.

ELS «ESPECTACLES» DE ROME :

Sota la direcció de l'eminent primer actor don Enric Gimènez

EXIT EXTRAORDINARI

de l'espectacle còmic d'aventures de viatge, original d'En Josep Maria Folch i Torres

Les aventures d'en Massagran

en quatre actes, dividida en set quadros.—ESPLENDIDA PRESENTACIO D'UN NAUFRAGI.
Rialla contínua amb les peripècies d'en Massagran, en Ton i el cuiner

TITOLS DELS QUADROS

- I.—LA VOCACIO
- II.—UN VIATGE ACCIDENTAT A BORD DE «LA MUSTELA».—La condemna d'en Massagran.—Naufragi.
- III.—EN MASSAGRAN AL POL.—Freda hospitalitat.
- IV.—L'ESCOMESA DELS OSSOS BLANCS.—Esports de neu, per força.
- V.—EN PLENA SELVA.—Ascensió inesperada.
- VI.—A ENGREIXARI.—Negra situació.
- VII.—EN MASSAGRAN A L'OLLA.—La canonada!

EXIT GRANDIOS d'aquest espectacle el més divertit i festiu de tots

LA MALETA DE L'ATLETA

—Ara que sembla que bada
li pisparé el sac de mà.

Reina santa, sí que pesa;
no la puc arribà a alçar.

—Vaja, vingui, jove, vingui;
jo li ajudaré a portar.

Dongui-li aixarop de freixa,
perquè el pobre està molt flac.